

motyw wolności

WOLNOŚĆ – jest tym czego pragnie każdy człowiek. Wolność jednostki pozwala zachować indywidualność i przynosi szczęście. Także państwa chcą wolności. Walczą o nią w chwilach zagrożenia jak Polska w wieku XIX. Demokracja jest systemem, w którym postuluje się wolność słowa, myśli, religii, poglądów. Wiek XX to nie tylko w literaturze pragnienie wolności, ale też próba ucieczki z więzienia, jakie tworzą systemy totalitarne.

Wolna wola została dana według Biblii ludziom od Boga. To dzięki niej można wybierać, co jest dla nas dobre, a co złe. Tym samym wolność stała się darem, którego każdy człowiek ma prawo korzystać.

Zupełnie inaczej przedstawiany jest ten motyw w mitologii greckiej. Tu Dedal chciał zbudować skrzydła dzięki, którym mógłby być znowu wolny w swej ojczyźnie. Dał synowi wskazówki, by nie lecieć zbyt nisko, ani zbyt wysoko. Ikar jednak nie posłuchał. Zafascynowany wolnością, wzleciał zbyt wysoko i woskowe skrzydła zaczęły się topić.

Walką o wolność były wszystkie powstania narodowe w Polsce. Kiedy nasza ojczyzna zniknęła z mapy świata w 1795 roku po trzecim rozbiorze, trzy razy podejmowano próbę odzyskania niepodległości (powstania kościuszkowskie, listopadowe, styczniowe). Wszystkie utwory, które odnosiły się do tych wydarzeń podejmują także temat konieczności wyzwolenia ojczyzny (Ludzie bezdomni Stefana Żeromskiego, opowiadania Elizy Orzeszkowej z tomu Gloria victis).

O granice wolności człowieka pytała Zofia Nałkowska w powieści Granica. Jest to głębokie i niezwykle trafne studium duszy ludzkiej. Okazuje się bowiem, że człowiek nie jest w pełni wolny ograniczają go inni, wciąż musi wchodzić w określone role społeczne, nie potrafi uciec od schematów. Tak właśnie Zenon Ziembiewicz, mimo że założył sobie plan minimum, by być dobrym, powtórzył schemat zachowania z domu rodzinnego i

zdradził żonę. Także kariera zawodowa była pasmem wyrzeczeń.

Silniej powtórzy to później Witold Gombrowicz, który w *Ferdydurke* pokazuje, że od wszechogarniającej Formy nie sposób uciec. Każda próba zakończy się wejściem w kolejną Formę. Człowiek nie może być nigdy sobą, ograniczony jest we wszystkich, nawet najprostszych, relacjach międzyludzkich. I tak na przykład upupia nas szkoła, gdzie musimy nauczyć się, że „Słowacki wielkim poetą był”. W *Trans-Atlantyku* Gombrowicz krytykuje konkretną formę – polskość. Z niej żaden Polak nie chce wyjść, co nie służy indywidualnej samorealizacji. Polskę nazywa pisarz *Stworem Świętym Ciemnym, Narodem Świętym Przeklętym*, który zdycha od wieków, a zdechnąć nie może, nie pozwala ani Żyć, ani Zdechnąć, trzyma między bytem a niebytem. Sposobem ucieczki może być coś nowego na miejsce ojczyzny – syncryzma.

Sławomir Mrozek odwraca tę sytuację i pyta, co stałoby się, gdybyśmy zyskali całkowitą wolność. Problem ten przedstawia w *Tangu*. Ojciec Stomil jest przedstawicielem pokolenia, które o wolność walczyło, teraz z niej sam korzysta: jest twórcą awangardowym, pozwala na chaos w domu. Jednak jego syn Artur buntuje się przeciwko takiemu stanowi rzeczy. Chce powrotu do dawnych tradycji i obyczajów. Staje w dramatycznej sytuacji buntu, kiedy nie ma przeciwko czemu się buntować. W końcu przegrywa, a władzę przejmuje Edek, co wróży tylko dalszy rozpad świata.

W poezji także znaleźć łatwo refleksje o wolności lub niewoli. Na uwagę zasługuje myśl Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, poety czasów II wojny światowej. W wierszu *Wolność* mowa jest o pragnieniu wolności, kiedy ciało zostaje skute, a wtedy „będziesz się krokiem mierzył i będziesz ludzkie dłuto, i będziesz w dłoń ujęty przez czas, przez – czas przeklęty”. Jest to głos człowieka zniewolonego, który jednak wewnętrznie może poczuć się wolnym. Właśnie to daje wiarę ludziom czasów wojny. O sytuacji braku wolności mówi także Zbigniew Herbert. Jego wiersz *Mur* opowiada o ludziach stojących pod murem,

czekających na kulę, która może dotknąć ich ciał nawet za dwadzieścia lat. Za murem istnieje prawdziwy, radosny świat. Zburzyć tę zaporę zdolna jest tylko przyroda: korzenie drzew i blask gwiazd. Ludzie są tymi, którzy wciąż siebie więżą, a niewolnicy nie potrafią walczyć.

Tezy/hipotezy maturalne:

– na motyw wolności można patrzeć z pod wieloma aspektami, czym innym jest powstańcza walka o wolność ojczyzny, a czym innym XX-wieczne poczucie zniewolenia w systemach totalitarnych (poszukaj też tego motywu w antyutopiach Orwella i Huxleya – o tym więcej w haśle UTOPIA).

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.